

Jaarverslag Heimans en Thijssse Stichting 2015 en plannen 2016

Bestuur

Het Dagelijks Bestuur van de Stichting bestaat na de Algemene bestuursvergadering op 14 februari 2015 uit de volgende personen: Frank Berendse (voorzitter), Ella de Hullu, Marjolein Kloek, Harmke van Oene (secretaris-penningmeester), Frank Saris, Thomas van Slobbe en Anton van Haperen. Deze laatste is nieuw benoemd als DB lid. Matthijs Schouten en Maarten Smies zijn teruggetreden uit het Bestuur conform hun maximale benoemingstermijn.

In het Algemeen Bestuur hebben naast bovengenoemde personen zitting: Rens de Boer, Juliet Oldenburger, en Menno Schilthuizen.

Collecties

De Heimans en Thijssse Stichting heeft drie collecties: Archieven, Boeken, en Tijdschriften. Daarnaast beschikt de Stichting over een kleine verzameling beeldmateriaal, documentatie en wat kleinere apparatuur (o.a. camera, broedstoof)". Ook het Heimansdiorama is van de Heimans en Thijssse Stichting. Het is sinds 1926 in bruikleen bij Artis ondergebracht en wordt door Artis onderhouden.

Archieven

Het overdragen van het beheer van de archieven van de Stichting aan de Artisbibliotheek, onderdeel van Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam, is in 2015 afgerond. De archieven zijn in bruikleen gegeven aan de Artis Bibliotheek. Ook de kleine apparatuur en een deel van het beeldmateriaal is bij de Artis Bibliotheek ondergebracht. Voor de bruikleen is een bruikleenovereenkomst met Bijzondere Collecties opgesteld. De formele overdracht van het archief heeft op 5 februari 2016 plaats. De inventarislijsten van de archieven zijn nu digitaal bereikbaar via de website van Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam, <http://bijzonderecollecties.uva.nl/zoeken--raadplegen>.

Naast de archiefstukken zijn ook veel documenten die waarde kunnen hebben voor onderzoekers van het archief bewaard. Deze documenten zijn ondergebracht in de kelder van het Hugo de Vries gebouw. Op voordracht van de Heimans en Thijssse Stichting heeft de Stuurgroep van het overdrachtsproject Marga Coesèl per 1 januari 2016 benoemd als onbezoldigd Heimans en Thijssse conservator Archieven en Documenten voor een periode van 3 jaar. Zij is gastconservator van Bijzondere Collecties UvA.

De Heimans en Thijssse Stichting blijft verantwoordelijk voor de uitbreiding van het Heimans en Thijssse collectie, d.w.z. dat de Stichting een actief beleid blijft voeren om nieuwe archieven te verwerven.

Boeken

De vaste collectie boeken bestaat nu uit 13.000 titels, in 2014 was dit ruim 12.000 titels. Er zijn 2150 titels in de boekenmarkt (dubbele boeken). Deze dubbele boeken staan ook in de Bibliotheek. De dubbele boeken zijn beschikbaar voor de liefhebber, ze zijn niet geprijsd. In 2014 hebben op deze wijze 350 boeken hun weg gevonden naar twintig boeken- en natuurliefhebbers. Dit is deels via de boekenmarkt op de website verlopen en deels door bezoek aan de Bibliotheek. De boekenmarkt is qua omvang met 275 titels toegenomen ten opzichte van 2014.

Van enkele specifieke categorieën zijn de boeken gerangschikt in volgorde van het jaar van uitgave. Dat is nu gedaan met de leerboeken voor het lager onderwijs, het middelbaar onderwijs, het hoger onderwijs. Een deel van deze series gaat terug tot 1850. Ook afstudeerscripties, de proefschriften en de oraties zijn op deze wijze geordend.

Tijdschriften

In de twee voorgaande jaren is het aantal tijdschriften in beheer bij de Stichting teruggebracht tot een selectie van 120 titels die aansluiten bij de doelstelling van de Stichting of die op andere locaties niet of moeilijk te vinden zijn. In de tijdschriften catalogus is aangegeven welke tijdschriften nog fysiek in het bezit zijn van de Heimans en Thijssse Stichting. Voor de afgestoten tijdschriften is aangegeven in welke bibliotheken deze beschikbaar zijn.

Van het tijdschrift De Levende Natuur zijn in 2015 een aantal jaargangen ingebonden zodat nu een tweede set ingebonden exemplaren beschikbaar is voor publiek.

Bruiklenen

In 2015 heeft het Gemeentemuseum Den Haag diverse stukken uit onze collectie in bruikleen gehad voor de tentoonstelling "Holland op z'n mooist". Dit betrof o.a. de oprichtingsakte van Natuurmonumenten, foto's van Heimans en Thijssse, schetsboekjes van Thijssse en diverse boeken van Heimans en Thijssse waaronder de Verkade albums.

Schenkeningen

Het afgelopen jaar hebben de volgende personen boeken aan de Heimans en Thijssse Stichting geschonken: Hilde van der Stelt-Strijbos, Rolf Roos, Frans Beekman, Roelof de Wit, Nora Croin Michielsen, Roel Janssen, Jaap Croockewit, Nicolette Jesse, Jim Mönch, Sybrand Tjallingii, Dick en Mieke Zwiép, Ria Brouwer, Erik Zevenhuizen, Evelyne Kist, Gerrit-Jan Smienk, Gorms van Oordt, Frank Berendse, Jacques de Smidt, Henri Wijsman, Wim van Wijngaarden, Jan Vonck, Frans en Fiet van Genuchten-Dekker. De tijdschriftencollectie werd uitgebreid met een schenking van Jan Rentrop.

Bezoekers van bibliotheek en archief

Voor biografisch onderzoek werd gebruik gemaakt van bibliotheek en archief door Frans Bosscher naar P. van Tienhoven, Frank Saris naar Victor Westhoff, Herman de Liagre Böhl naar Roelof de Wit, Museum Oud Soest naar Rinke Tolman, Thom Egberts voor het Parool.

Daarnaast zijn er per email diverse vragen binnen gekomen voor materiaal (illustraties, foto's, archiefstukken).

De werkgroep Ornithologisch Erfgoed komt eenmaal per maand in de Bibliotheek bijeen om hun foto- en filmmateriaal, dat tijdelijk is ondergebracht in onze archiefruimte, te ordenen en gereed te maken voor opname in het Foto- en Filmmuseum in Rotterdam of het Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum.

Vrijwilligers bibliotheek

De vrijwilligers die in 2015 hebben gewerkt aan de selectie, ordening en beschrijving van de boeken en tijdschriften in de bibliotheek waren Jacques de Smidt, Ed Brinkkemper en Aldo Voûte. Als nieuwe vrijwilliger heeft Jaap Grupstra zich aangemeld. Oudgediende John van der Heide heeft laten weten te stoppen om andere vrijwilligersactiviteiten te willen oppakken.

Giften en legaten

In 2015 heeft de Stichting geen legaten of giften ontvangen.

Activiteiten en Prijzen

Heimans en Thijssse symposium

In augustus 2015 organiseerde de Stichting een symposium over "De Groene Stad van de Toekomst" in de aula van het Gemeentemuseum Den Haag. Voorafgaand aan het symposium konden deelnemers gratis de tentoonstelling "Holland op z'n mooist" bezoeken. Velen hebben hier gebruik van gemaakt en aangegeven dit een mooie combinatie te vinden van cultuur en natuur. Het aantal deelnemers aan het symposium overtrof met 175 mensen alle verwachtingen. Marc van den Tweel (directeur

Natuurmonumenten), Hiltrud Pötz (Ontwerpbureau Groenblauw), Remco Daalder (stadsecoloog Gemeente Amsterdam en schrijver) en Barbara Rijpkema (groenadviseur Gemeente Utrecht) hielden inleidingen. Onder leiding van dagvoorzitter Nathasja van den Berg (bureau Tertium, politicoloog en publicist) was er een paneldiscussie met de drie sprekerster en Joris Wijsmuller (Wethouder Stadsontwikkeling, Wonen, Duurzaamheid en Cultuur van de Gemeente Den Haag).

Heimans en Thijse Prijs

Tijdens het symposium werd de Heimans en Thijse Prijs 2015 uitgereikt aan Bart van Tooren. Bart van Tooren heeft de prijs verdiend voor zijn jarenlange inzet als hoofdredacteur van het tijdschrift *De Levende Natuur*. Door het stimulerende en coördinerende werk van Bart van Tooren, gesteund door de eindredacteur Isa Schimmel – ten Kate is *De Levende Natuur* nu zowel een wetenschappelijk tijdschrift alsnog steeds een toegankelijk blad voor veldbiologie. De prijs wordt eenmaal in de twee jaar uitgereikt aan mensen die zich buitengewoon verdienstelijk hebben gemaakt voor natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Nederland.

Informatie en Communicatie

Nieuwsbrief (Lydia Haafkens & Eddy van der Maarel)

Dit jaar verschenen de nummers 48 en 49 van de *Nieuwsbrief*. Beide afleveringen hadden weer een omvang van vier pagina's. Ook dit jaar waren de 'Ten geleide' openingen op pagina 1, zoals de laatste jaren, vooral bestuursmededelingen. De nieuwe 'Wie is...?' serie, die grotendeels wordt verzorgd door Maarten Smies, schenkt aandacht aan natuurhistorici en natuurbeschermers van nu, door middel van een interview. De *Nieuwsbrief* nummers die in 2015 verschenen, werden wederom bij de firma MultiCopy in Amsterdam geprint. Beide nummers liepen vertraging op, nummer 48 door een nalatigheid bij de firma MultiCopy en nummer 49 als gevolg van ziekte. Beide gebeurtenissen zijn naar we ons herinneren in geen jaren voorgekomen. Er kwamen ook dit jaar weer veel positieve commentaren op de *Nieuwsbrief*.

Inhoud van Nieuwsbrief 48

In 'Van het bestuur' vermeldde voorzitter Frank Berendse nieuws over Thijse's Hof, 150 jaar Jac.P. Thijse, De Stichting in het maatschappelijk debat, het Symposium 2015 en de Heimans Prijs 2015. Secretaris Harmke van Oene gaf op pagina 2 een verslag van de Jaarvergadering van de Stichting die op 14 februari 2015 plaatsvond. In mei 2015 overleed Ir. Arie Bakker, een van de oprichters van de Stichting en een zeer betrokken en in onze kring geliefd natuurbeschermer. Hij wordt op pagina 3 herdacht door zijn generatiegenoot Ton Coops, die zelf in dit jaar overleed en in nummer 50 herdacht zal worden. Op deze pagina staat verder opnieuw een origineel artikel van Marga Coesèl over het contact tussen Jac. P. Thijse en de beroemde actrice Rika Hopper, alsmede een bespreking door Chris Maas Geesteranus van het boek 'Thijse's Hof, natuurtuin van Kennemerland' door W. Holthuisen en E. Wolters. In de 'Wie is' serie op pagina 4 volgt een bijdrage door Hans Uylenburg over Evert Boeve, een actief en bekend natuurfotograaf, die ook bekend werd door het boek *Stinzenplanten*, dat door Piet Bakker werd geschreven en rijk geïllustreerd door Evert.

Inhoud van Nieuwsbrief 49

Frank Berendse gaat op pagina 1 in 'Vanuit het bestuur' onder meer in op de benoeming van Marga Coesèl tot Heimans en Thijse conservator, het zeer geslaagde symposium, dat in *Nieuwsbrief* 1947 werd aangekondigd en op pagina 3 wordt besproken, de uitreiking van de Heimans en Thijse Prijs, aan dr. Bart van Tooren, onder meer hoofdredacteur van 'De Levende Natuur', het bijna 120 jaar geleden door Heimans en Thijse opgerichte en vooral dank zij Bart tegenwoordig veel geprezen tijdschrift om de combinatie wetenschappelijk blad voor natuurbehoud en natuurbeheer en toegankelijk veldbiologisch blad. Pagina 2 is grotendeels gewijd aan 'De Schatkist van Eli Heimans', een kist met 36 fossielen uit de belangrijkste geologische perioden en literatuur bevat. De kist is samengesteld door drs. Johan Mulder, socioloog en landbouwkundige, maar ook een kundig en bereid geoloog, die vanaf zijn jeugd in het voetspoor van Eli Heimans heeft gewerkt. Hij wordt ingeleid

door Lydia Haafkens en Eddy van der Maarel, die namens de Stichting een exemplaar van de schatkist in ontvangst mochten nemen. Ook draagt Johan een kort artikel over de schatkist bij. Op de overgang van pagina 2 en 3 volgt een boekbespreking door Marga Coesèl over het boek 'Het veen, de vlinder en openbaring' door Caspar Janssen. Pagina 3 is verder gewijd aan een verslag van het symposium 'De Groene Stad van de Toekomst' door Eddy van der Maarel. De 'Wie Is' serie gaat over Olle Mennema, hoofd Milieueducatie bij de Dienst Stadsbeheer in Den Haag, en actief docent in natuur- en milieueducatie. Dit is weer een bijdrage van Maarten Smies.

Website, Nieuwsmail en social media (Herbert Kuyvenhoven)

Website, nieuwsmail en social media

Sinds juli 2015 is de Heimans en Thijsse Stichting 10 jaar actief op internet! In 2015 zijn totaal 20 actuele berichten geplaatst op de website. Uiteraard was er aandacht voor de activiteiten rond de 150e geboortedag van Thijsse, het symposium "De Groene Stad van de Toekomst" in het Gemeentemuseum Den Haag en de uitreiking van de Heimans en Thijsse Prijs aan Bart van Tooren. Ook het jaarverslag over 2014 en de twee Nieuwsbrieven zijn als pdf op de website gezet. De actuele berichten zijn in 4 nieuwsmails verzonden naar de donateurs met een bekend mailadres en naar overige aangemelde belangstellenden. Berichten zijn geplaatst op Twitter en op de Facebookpagina van de Stichting. Op Twitter hebben we nu 298 en op Facebook 120 volgers. Dat aantal volgers kan nog hoger worden wanneer de berichten meer gefavoriet, geliket en vooral gedeeld worden en daarmee meer mensen op de pagina's van de Stichting geattendeerd worden.

Actuele berichten worden ook geplaatst op pagina op LinkedIn. We hopen hiermee professionals een platform te bieden om te discussiëren en hen naar de website te trekken.

Iedereen kan via de website de catalogus van de bibliotheek van de Stichting raadplegen, die inmiddels uit bijna 13.000 boeken bestaat. Ook kan een lijst van de 2.156 dubbele boeken, beschikbaar voor donateurs, ingezien worden.

Overige en plannen 2016

In 2015 is het 150 jaar geleden dat Jac. P. Thijsse werd geboren (jaar 1865). Met een aantal organisaties, het IVN, de KNNV, en Stichting Thijsse's Hof, hebben we er samen aandacht aan besteed door het organiseren van verschillende activiteiten. Grote trekker in dit gebeuren was Hans van Os. Hans van Os heeft over Thijsse een lezing gemaakt voor de lokale KNNV en IVN afdelingen en een artikelenreeks geschreven bedoeld voor lokale kranten.

De KNNV en het IVN hebben in hun verenigingsbladen Natura en Mens en Natuur een extra katern opgenomen rond Thijsse. Ook hebben de lokale afdelingen verschillende wandelingen georganiseerd. Het thema van het jaarlijkse symposium van de Heimans en Thijsse Stichting – groen in de stad – was geïnspireerd door Jac. P. Thijsse die al lang geleden zag dat groene steden de toekomst hebben. Als onderwijzer ging hij met zijn klas op excursie door stadsparken en langs de randen van de stad. Het symposium dit jaar was samen georganiseerd met het IVN, de KNNV, en Stichting Thijsse's Hof.

In maart 2015 heeft Natuurmonumenten haar eremedaille, de Oudemansmedaille, aan Marga Coesèl uitgereikt. De onderscheiding wordt jaarlijks toegekend aan personen die zich bijzonder inzetten voor de natuur. De prijs is in 1970 ingesteld door de zoon van de eerste voorzitter van Natuurmonumenten. Het is een eerbetoon aan mensen die zich op bijzondere wijze voor de natuur en haar bescherming hebben ingezet. Marga Coesèl werd geëerd omdat zij de geschiedenis van de natuurbescherming in Nederland levend houdt. Ze maakt die geschiedenis zichtbaar om mensen te inspireren, een spiegel voor te houden en als eerbetoon aan hen die in zo hoge mate hebben bijgedragen aan de natuurbescherming in de afgelopen 110 jaar.

In het Gemeentemuseum Den Haag is in 2015 de tentoonstelling "Holland op z'n mooist" geweest. Deze tentoonstelling liet de opkomst van de Haagse School zien. Schilders als Weissenbruch, Gabriëls, Mauve wisten het Nederlandse landschap van begin 1900 vast te leggen met weiden, koeien, water

en molens. Dit viel samen met de toenemende waardering van natuur in eigen land waaraan deze tentoonstelling ook aandacht geeft. Het museum heeft daartoe bruikleenstukken van de Heimans en Thijssse Stichting in deze tentoonstelling gebruikt. Marga Coesèl heeft hier een belangrijke adviesrol in gespeeld.

De Stichting Natuurmuseum en Milieu Educatie Zwolle (NAMEZ) hebben Eli Heimans geëerd met het uitbrengen van de Schatkist van Eli Heimans. Heimans heeft aan het eind van zijn leven veel aandacht besteed aan geologie. De Schatkist van Eli Heimans bevat 36 verschillende soorten fossielen, geïllustreerd in een boek met dezelfde titel. De schatkist is bedoeld voor het biologie onderwijs en heeft een aantal lesopdrachten voor HAVO en VWO. NAMEZ heeft één schatkist geschonken aan de Heimans en Thijssse Stichting. Het bestuur denkt nog na over een locatie waar deze schatkist volledig tot zijn recht kan komen.

Op zaterdag 17 september 2016 organiseert de Stichting haar jaarlijkse symposium. Het thema richt zich deze keer op het debat rond landbouw en natuurontwikkeling. De locatie wordt de campus van de Radboud Universiteit in Nijmegen. Aan de invulling van het programma wordt nog hard gewerkt.

In 2016 zal de website van de Stichting worden gemoderniseerd. De huidige website bestaat al een aantal jaren in haar huidige vorm en sluit niet meer geheel aan op de wensen van deze tijd. Het Bestuur hoopt eind 2016 een vernieuwde website te kunnen laten zien.

In 2016 komt nummer 50 van de Nieuwsbrief uit. Een jubileumnummer, waard om extra aandacht aan te schenken. Onze redacteuren Eddy van der Maarel en Lydia Haafkens hebben al veel ideeën voor dit speciale nummer.

De Stichting is zeer blij dat de gerenommeerde schrijver Dik van der Meulen een biografie over Jac. P. Thijssse gaat schrijven. Dik van der Meulen is bekend van zijn biografieën over Eduard Douwes Dekker (auteur Multatuli) en Koning Willem III. Voor de eerstgenoemde kreeg hij in 2003 de AKO Literatuurprijs en voor de tweede in 2014 de Libris Geschiedenis Prijs. Het duurt nog wel 2-3 jaar voor de biografie af zal zijn, de start is in 2016.

De Stichting gaat samen met Natuurmonumenten een serie boekjes over natuurbeschermers uitbrengen. De Heimans en Thijssse Stichting zal optreden als uitgever en Natuurmonumenten zorgt voor de distributie van het boek via haar webshop en de bezoekerscentra. De serie zal dezelfde vormgeving krijgen als het boekje van Eli Heimans. Het eerstvolgende boekje in deze serie is een boekje over de aankoop van het Naardermeer geschreven door Marga Coesèl. Dik van der Meulen die een biografie over Thijssse gaat schrijven, zal ook een boekje over Thijssse voor deze serie schrijven.